

خلاصه کتاب روانشناسى صنعتى

(واحد درسى روانشناسى صنعتى سازمانى)

نویسنده: نارن دارسینگ مترجمین: زارع/داودى/طالبى / ناشر: آیزه

بر اساس وضعیت منابع دانشگاه پیام نور سال ۱۴۰۴، از این کتاب فصول ۱،۲،۳،۴،۵،۶،۷ بایستى مطالعه شوند که در این خلاصه فقط این فصول تهیه و تنظیم شده‌اند.

فصل ۱: مقدمه‌ای بر روان‌شناسى صنعتى – تعاریف و حوزه مورد مطالعه

مقدمه

- ✓ روان‌شناسى صنعتى با مطالعه رفتار بشر سروکار دارد و اصول روان‌شناسى را در خصوص مشکلات اشخاصى که در صنعت مشغول به کار هستند، به کار می‌بندد.
- ✓ مبدأ این علم به آغاز قرن بیستم باز می‌گردد؛ زمانى که از اصول و دانش اصلى روان‌شناسى برای افرادى که در جنگ جهانی اول شرکت داشتند، استفاده می‌شد.
- ✓ در انگلستان عنوان «روان‌شناسى مشاغل» بیشتر برای جنبه‌هاى صنعتى و روان‌شناسى سازمانى برای جنبه‌هاى سازمانى به کار می‌رود، اما بسیاری از روان‌شناسان در موقع کار از این مرزبندى ساختگى فراتر می‌روند.
- ✓ واژگانی همچون روان‌شناسى کار، روان‌شناسى صنعتى و سازمانى و حتى روان‌شناسى بهره‌ورى برای این حوزه استفاده شده است.

روان‌شناسى صنعتى چیست؟

- ✓ روان‌شناسى صنعتى با ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهاى اشخاصى که مشغول به کار هستند و چگونگى تأثیر این مسائل بر روى شرايطى که آن‌ها در آن مشغول به کار هستند، سروکار دارد.
- ✓ اصطلاح «روان‌شناسى صنعتى» ترکیب دو کلمه روان‌شناسى و صنعت است؛ صنعت قسمتى از زندگى اجتماعى است که وظیفه آن مجهز کردن انسان متمدن با اهداف مادى است و روان‌شناسى، علم رفتار در ارتباط با محیط است.
- ✓ روان‌شناسى صنعتى مطالعه نظام‌مند رفتار مردم در محیط کار است و به چگونگى تأثیر عوامل اجتماعى، صنعتى، اقتصادى، سیاسى و دیگر عوامل بر رفتار مردم در محیط کار می‌پردازد.
- ✓ هدف روان‌شناسى صنعتى رسیدن به بازده یا تولیدات بیشتر نیست، بلکه ایجاد سهولت و آسانى برای کارگران در محیط کار می‌باشد.

پیدایش روان‌شناسى صنعتى

- ✓ روان‌شناسى صنعتى رویکردى جدید و از تازه‌ترین پدیده‌ها در علوم انسانى است.

✓ برنارد ماسیو در سخنرانی‌های آغازین خود پیشنهاد می‌کند که هدف روان‌شناسی صنعتی جهت تولید کالاهای مورد نیاز به وسیله انسان متمدن به اقتصادی‌ترین روش ممکن می‌باشد.

✓ این امر (هدف فوق) به وسیله به کار بردن دانش روان‌شناسی در «انتخاب کارگران بر اساس مناسبات طبیعی» و «ایجاد روش‌های برتر در کار» صورت می‌پذیرد.

✓ اسکات درباره امکان استفاده اصول روان‌شناسی در تبلیغات توسعه یافت و مقالات زیادی درباره کاربرد اصول روان‌شناسی در صنعت و تجارت منتشر کرد.

✓ کاربرد اصول روان‌شناسی در صنعت به وسیله هوگو مانستربرگ با عنوان «روان‌شناسی و کارایی صنعتی» در سال ۱۹۱۳ انتشار یافت.

شاخه‌های روان‌شناسی

✓ روان‌شناسی آموزشی: مطالعات ویژه وابسته به رفتار در فرآیند یادگیری و آموزش.

✓ روان‌شناسی رشد: مطالعه چگونگی رشد و توسعه رفتارهای مختلف در زمان رشد انسان.

✓ روان‌شناسی اجتماعی: مطالعه تأثیر رفتار اشخاص و گروه‌ها بر روی رفتار افراد.

✓ تحقیقات مشاوره‌ای: مطالعه حقایقی در خصوص رفتارهای غیرمعمول و چگونگی مواجهه با آنها.

✓ روان‌سنجی: به طور عمده با اندازه‌گیری و توصیف صحیح ویژگی‌های شخصیتی بشر سروکار دارد.

✓ روان‌شناسی شخصیت: سعی در ساختن یک تصویر جامع و همه‌جانبه از شخصیت بشر دارد.

✓ روان‌شناسی صنعتی: سعی در کاربرد حقایق و اصول روان‌شناسی در رفتار انسان‌هایی که در صنعت مشغول به کار هستند را دارد.

حوزه مورد مطالعه

✓ محل کار، یک نظام اجتماعی است که کاربرد روان‌شناسی صنعتی در فهم پیچیدگی‌های آن بسیار مفید می‌باشد.

✓ روان‌شناسی صنعتی تعاملات بین افراد و تعامل آنها با شغل و حرفه‌شان را مورد سنجش قرار می‌دهد.

✓ هدف روان‌شناسی صنعتی: هم برای ارتقا رضایت شغلی و هم برای افزایش تولید و بازدهی شرکت‌ها می‌تواند به کار رود.

✓ مک‌کورمیک روان‌شناسی صنعتی را مطالعه رفتار انسان‌ها در حین انجام کار و فعالیت تعریف می‌کند.

✓ گایون روان‌شناسی صنعتی را مطالعه علمی روابط بین انسان و دنیای کار تعریف می‌کند.

✓ بلوم و نیلور روان‌شناسی صنعتی را کاربرد اصول، مفاهیم و روش‌های روان‌شناسی در مسائل مرتبط با محیط کار تعریف می‌کنند.

تعریف

✓ روان‌شناسی صنعتی به مطالعه بشر در هنگام کار است. این شاخه با رفتار، توانایی‌ها و واکنش‌های انسان با مشاغل مختلف و تعاملات متفاوت سروکار دارد.

✓ توماس و مک‌کورمیک (۱۹۶۵) روان‌شناسی صنعتی را شامل موارد زیر می‌دانند:

✓ (الف) رفتار مشتری: روان‌شناسی مشتری (مصرف‌کننده) و راهبردهای بازاریابی، تحقیقات مشتری، مطالعات بین فرهنگی، شخصیت‌شناسی مشتری، جهت‌یابی اجتماعی - خانواده، محاوره گروهی، تصمیم‌گیری مشتری، ارزیابی و انتخاب راه‌های دیگر، انتخاب فروشگاه و خرید، رفتار بعد از خرید، قوانین بازار.

✓ (ب) ارتباط انسان و ماشین: تجهیزات فیزیکی برای انسان جهت آسان کردن کارهایش، چگونگی ترکیب بشر و فناوری جهت هرچه بهتر شدن نتایج و کارایی.

✓ (ج) مدیریت و توسعه منابع انسانی: این بخش شامل تجزیه و تحلیل نیازهای آموزشی، ارزیابی، ارائه آموزش‌هایی جهت مدیریت سازمانی و بین گروهی از توسعه منابع انسانی می‌باشد.

نکته‌ها (اهداف و جنبه‌های روان‌شناسی)

✓ ارتباطات و قوانین کاری: قراردادهای کاری، موقعیت‌های حقوقی، حل اختلافات و غیره.

✓ اهداف شخصی مشاغل: شکل‌گیری مفاهیم، رشد شناختی، حل مسئله، خلاقیت، رشد اخلاقی، نیازها و انگیزش، هویت و خودباوری، هوش و ثروت، مدل‌های دوره، توسعه نوآوری، مسائل مربوط به دوره در آغاز، میانه و انتها.

✓ روان‌شناسی سازمانی: شخصیت، ارزش‌های کاری، تفاوت‌های فرهنگی، انگیزه کار، مدیریت استرس، طراحی کار و مدیریت سازمان، رفتار گروهی، کار گروهی، رفتار، سیاست‌ها و قدرت‌های سازمانی، تغییرات و تأثیرات سازمانی.

حوزه‌های مهم در روان‌شناسی صنعتی

✓ آرنولد، روبرتسون و کوپر (۱۹۹۱) دوازده حوزه متفاوت که در آن فعالیت می‌کنند را پیشنهاد کردند که شامل موارد زیر است:

✓ انتخاب، ارزشیابی و روان‌شناسی کارکنان: این بخش با تجزیه و تحلیل شغل، امتحان و آزمایش، مصاحبه‌های شغلی، انتخاب‌های الکترونیکی و آموزش، نظارت بر افراد در هنگام کار، جایگاه صنعت و عوامل انسانی برای هر نوع شغل با روش‌های مختلف سروکار دارد.

✓ آموزش: این بخش تعیین‌کننده نیازهای آموزشی است و با برنامه‌های آموزشی جهت برطرف کردن این نیازها سروکار دارد.

✓ ارزیابی اجرا: این بخش اجرا و عملکرد شغلی را اندازه‌گیری و تعریف می‌کند و آموزش‌هایی جهت تکنیک‌های اجرایی ارائه می‌دهد.

✓ تغییرات سازمانی: به دلیل ورود فناوری‌ها و فرآیندهای جدید، این بخش به تجزیه و تحلیل سازمان جهت تغییر می‌پردازد.

✓ چیدمان محل کار و به‌کار گرفتن افراد (ارگونومی): این بخش با کاربرد اصول اجرایی برای انسان‌ها، مدل‌ها، اندازه‌گیری و تکنیک‌های طراحی سیستم سروکار دارد. هدف این بخش به حداکثر رساندن عملکرد سیستم به وسیله در نظر گرفتن محدودیت‌ها و توانایی‌های فیزیکی و شناختی انسان در هنگام طراحی است.

✓ مشاوره و انتخاب مشاغل: تجزیه و تحلیل توانایی‌ها، علایق و ارزش‌های شخصی و برآورد این مسائل در محیط کار.

✓ مهارت‌های بین فردی: این بخش شامل شناسایی و توسعه مهارت‌هایی نظیر رهبری، قاطعیت و کار گروهی و غیره است.

نکته‌ها (دسته‌بندی کنگره آمریکا)

✓ کنگره روان‌شناسان آمریکا در واشنگتن دی‌سی (۱۹۵۹) روان‌شناسی صنعتی را به هفت حوزه محتوایی تقسیم‌بندی کرده است:

۱. انتخاب و آزمایش

۲. توسعه مدیریت

